

Psühhosotsiaalsed ohutegurid

Psühhosotsiaalsed ohutegurid on töökoha stressitekitajad ehk organisatsioonilised faktorid (töökorralduse, juhtimise ja töökeskkonna sotsiaalse konteksti aspektid), mis võivad mõjutada töötajate vaimset ja füüsilist tervist.

Psühhosotsiaalsed ohutegurid

- monotoonse iseloomuga töö
- töötaja võimetele mittevastav töö
- halb töökorraldus
- pikaajaline töötamine üksinda
- töö ülekoormus ja ajasurve
- mõjutusvõimaluste või kontrolli puudumine selle üle, kuidas teha igapäevast tööd
- töötajate vähene kaasatus
- liiga vähene või liiga suur vastutus
- üheselt mittemõistetav tööalane vastutus
- kehv kommunikatsioon organisatsioonis

Tööstressi esinemine ja mõjud

Tööstress võib mõjutada igat inimest mis tahes tasandil.

See võib esineda

- igas sektoris
- erineva suurusega organisatsioonides

Stress mõjutab

- inimeste tervist
- inimese ohutust
- *organisatsioonide majandustulemusi*
- riikide majandustulemusi

Stress põhjustab

Stress põhjustab inimestele

- Ø haigusi
- Ø kannatusi
- nii tööl kui ka kodus.

Stress võib halvendada

- Ø tööohutust
- Ø süvendada muid tööga seotud terviseprobleeme (nt luu- ja lihaskonna vaevusi)

Stressi mõjutab organisatsioonile

- Ø mõjutab märkimisväärselt organisatsiooni *äritulemit*.

Tööõnnetused

PEA MEELES !

Stress suurendab vigade ja õnnetuste, sh tööõnnetuste tõenäosust.

(Levi, 2000)

Nähtamatu ohutegur

Tihti peale ei nähta psühhosotsiaalsete ohutegurite mõju ja olulisust töötaja tervisele, sest tegu on justkui nähtamatu probleemiga.

Psühhosotsiaalne ohutegur → NÄHTAMATU OHUTEGUR

Probleemi ulatus

Psühhosotsiaalsete ohutegurite olulisus

Psühhosotsiaalsetest ohuteguritest tuleneva probleemi olulisust näitab see, et Euroopa Liidu liikmesriikides on tööstressiga seotud probleemid tööga seotud haigustest esinemissageduselt luu- ja lihaskonnavaevuste järel teisel kohal.

Psühhosotsiaalsete ohutegurite mõju töötava inimese tervisele

Töötavate inimeste tervist mõjutavad -

66 % psühhosotsiaalsed ohutegurid

Olukord Euroopas

Tööstressi all kannatab 22 % Euroopa töötajatest.

50–60% kõikidest töölt puudunud päevadest on seotud stressiga.

See on äärmiselt kulukas nii inimeste endi kannatuste kui ka majandustulemuste halvenemise seisukohalt.

Olukord Eestis

- Eestis leidis **32%** töötajatest, et neil on tööstress (*European Foundation, 2006*)
- Tööstressi näitaja on tõusnud **7%** võrreldes eelmise uuringuga (*European Foundation, 2001*)
- **10%** vastajatest leidsid, et olid viimase nelja nädala jooksul olnud stressis kas kogu aeg või suure osa ajast (*Centar, 2010*)
- **40%** Eesti töötajaskonnast leidis, et vähemalt mõnikord olid nad sellel perioodil stressi tundnud (*Centar, 2010*)

ESTEESTESTEESTESTEESTESTEESTESTEESTESTEESTESTEESTESTEESTESTEESTESTE

Üleeuroopaline tööhutuse ja tervishoiu arvamusküsitlus

80% Euroopa töötajatest arvab, et järgmise viie aasta jooksul kasvab tööstressi all kannatavate inimeste arv nende riigis.

Eestis on see arv **71%**

ESTEESTESTEESTESTEESTESTEESTESTEESTESTEESTESTEESTESTEESTESTEESTESTE

Kõige olulisemad tekkivad psühhosotsiaalsed riskid

1. Uued töölepinguvormid ja töökoha ebakindlus
2. Vananev tööjõud
3. Töö intensiivistumine
4. Kõrged emotsionaalsed nõudmised tööl
5. Töö- ja eraelu tasakaalustamatus

Probleemiga kaasnevad kulud

Töötajate vaimse tervise probleemidega seotud kulud

- 2002. aastal oli 15 liikmesriigiga ELis tööstressist tulenev majanduslik kulu hinnanguliselt **20 miljardit eurot**
- Suurbritannias hinnati 2005/2006 a tööstressi tekitatud kahju tööandjale üle 500-le miljonile naelsterlingile (ca 620 miljonit eurot)
- 1/3 puudutud tööpäevadest olid seotud stressiga

Töötajate vaimse tervise probleemidega seotud kulud

- 240 miljardit eurot aastas - vaimse tervise häirete põhjustatud kulud Euroopas
- 136 miljardit eurot sellest – kulud tootlikkuse vähenemisest, mille põhjuseks on muu hulgas haiguse tõttu puudutud päevade arv
- Iga kümnes pikaajaline terviseprobleem või töövõimetusjuhtum on tingitud vaimsetest või emotsionaalsetest häiretest

Töötajate vaimse tervise probleemidega seotud kulud

Vaimse tervise probleemidest põhjustatud tootlikkuse langus ja sellest tingitud kahju on suurem kui teiste terviseprobleemide põhjustatud kahju

- 25% eurooplastest kogeb oma elu jooksul vähemalt korra vaimse tervisega seotud probleeme
- 27% (ehk kokku 93 miljonit inimest) Euroopa täiskasvanud rahvastikust kannatab vaimse tervisega seotud probleemide all

Uuringud näitavad, et töövägivalda ja -stressi tõttu kaotab ühiskond

1–3,5% SKPst.

Vaimse tervise edendamine aitab vähendada töölt puudumisega seotud kulutusi ja sellega seotud ajakulu juhtkonnale.

EST EST

Probleemi lahendus

Mida saab teha psühhosotsiaalsete ohutegurite vähendamiseks või kõrvaldamiseks?

EST EST

Riskianalüüsi läbiviimine

Riskianalüüsi on tarvis läbi viia selleks, et

ü hinnata tööga seotud ohutegureid

ü vältida töökeskkonna riskide negatiivset tervisemõju

Ole eeskujuks !

ü Juhi eeskujulik tegutsemine on edu **eeltingimus**.

ü Juhi eeskuju näitab igaühele selgelt, et tööohutus ja tervishoid on ettevõtte jaoks strateegilise tähtsusega küsimused.

Enneta!

Tööstressi ja psühhosotsiaalsete riskide ennetamise võti peitub töökorralduses ja juhtimises.

Parem on tööstressi tagajärgi ennetada kui tegutseda alles nende ilmnemisel!

Stressi ennetamise meetmed organisatsiooni tasandil

- töötaja vastutuste ja nendele vastavate volituste selge määratlemine
- selge poliitika tööalase kiusamise ja ahistamisega toimetulekuks
- läbipaistev personalipoliitika
- paindliku töökorralduse võimaldamine
- hea füüsilise töökeskkonna pakkumine

Miks hinnata riskianalüüsi käigus psühhosotsiaalseid ohutegureid?

Muutused tööelus

- Füüsiliste riskide kaardistamine ning nendega arvestamine on kujunenud paljude ettevõtete jaoks iseenesest mõistetavaks tegevuseks.
- Tänapäeval puutub enamik töötajatest kokku väiksemas või suuremas mahus intellektuaalseid ja psühholoogilisi väljakutseid esitavate töödega.

Töötervishoiu ja tööohutuse seadus

(§3 lg 2)

Töökeskkonnas toimivad tegurid, sealhulgas
psühholoogilised ohutegurid,
 ei või ohustada töötaja tervist ega muu
 töökeskkonnas viibiva isiku elu ega tervist.

Töötervishoiu ja tööohutuse seadus

(§9 lg 3)

- Ohuteguritest tuleneva riski vähendamiseks ning töötaja füüsilise ja vaimse ülekoormuse vältimiseks peab tööandja kohandama töö töötajale võimalikult sobivaks.
- Töökohta kujundamisel ja töö korraldamisel peab arvestama töötaja kehalisi, vaimseid, soolisi ja ealisi iseärasusi.
- Tuleb arvestada töötaja töövõime muutumist tööpäeva või vahetuse jooksul.
- Tuleb vältida pikaajalist üksinda töötamist.

Psühhosotsiaalne risk töö

Psühhosotsiaalse riski suuruse hindamiseks

- Ø Peab teadma töökeskkonna psühhosotsiaalseid ohutegureid
- Ø Peab oskama prognoosida tagajärgi

Kasu tööandjale

Vaimse tervise edendamise KASU organisatsiooni tasandil

- Toodete ja teenuste kvaliteedi paranemine ja klientide rahulolu suurenemine
- Töökulude ja kasumi suhte näitaja suurem kooskõla tehtud investeeringutega
- Majanduslik kasu tõus- töötajate puudumine väheneb
- Tööõnnetuste vähenemine ning väiksem kohtumenetluste algatamise oht
- Vahejuhtumite, õnnetuste, rikete ja protsesside katkemise vältimise kaudu tagatakse ettevõtte tegevuse parem jätkuvus ning seega suurem tootlikkus
- Ettevõtte maine paranemine teenuse kvaliteedi parandamise tulemusena varustajate, klientide ja teiste partnerite silmis.

PEA MEELES !

- ✓ Kõige tõhusamad on organisatsiooni tasandil probleemi ennetamisele suunatud meetmed
- ✓ Kõige kallim aga on tegeleda tööstressi tagajärgedega

